

Nr 319.

Av herr Norup m. fl., om lönereglering för lärarpersonalen vid lanthushållsskolorna.

I olika sammanhang har framhållits, att frågan om jordbrukets rationalisering icke kan bringas till en fullt tillfredsställande lösning, därest hänsyn icke toges till behovet av rationalisering jämväl av den hushållning för vilken lanthushållningarna svara. Icke blott för jordbruksfamiljernas ekonomi är detta betydelsefullt utan även ur den synpunkten att lättnad måste beredas husmödrarna i deras ofta tunga och svårbemästrade arbetsuppgifter. På grund av svårigheten att få lejd arbetskraft, ändrade levnadsvanor i fråga om bostad, kost och hygien, brist på fullgod teknisk utrustning m. m. måste många väsentliga arbetsuppgifter eftersättas. Härvid är beaktansvärt, att lanthushållningarna förutom det egentliga hemarbetet även deltaga i jordbruksproduktionen genom djurvård och jordbruksarbete. Den tid, som husmodern kan anslå till vila, rekreation och kunskapsinhämtande för yrkesförkovran, är ytterst ringa, oftast finnes alls icke utrymme därtill. Rationalisering av hemarbete och hushållning samt kollektiva hjälpanordningar äro därför nödvändiga ingredienser i det svenska jordbrukets framtidsprogram.

Rationaliseringsverksamheten på det husliga området har, vad på landsbygden ankommer, hitintills stått under ledning av, förutom hushållningssällskapens hemkonsulenter, lärarpersonalen vid lanthushållsskolorna. Den verksamhet som förekommit vid dessa skolor har varit av banbrytande natur, och dess nödvändighet torde av ingen ifrågasättas. De ha varit och äro en kraftkälla för landsbygdens husmödrar. Genom kurser anordnade vid lanthushållsskolorna, genom gruppstudiebesök vid desamma och genom lärarpersonalens stimulerande och initiativrika deltagande i bygdens liv ha husmödrarna bibringats fördjupade kunskaper på sitt yrkesområde och hemmen erhållit värdefulla impulser till en förbättrad hushållning.

Den framskjutna ställning inom det svenska jordbruket, som lanthushållsskolorna sålunda intaga, löper emellertid nu fara att äventyras genom den akuta bristen på lärarpersonal. Detta sammanhänger med de såväl objektivt som relativt sett utomordentligt låga lönerna vid dessa skolor. En e. o. lanthushållslärlarinna stationerad i Norrbotten har t. ex. knappast högre lön än ett landstingsanställt sjukvårdsbiträde trots att man för den förra i regel måste räkna med en 6 à 7-årig utbildningstid efter avlagd realskoleexamen.

Lönestämmningen, som vid samtliga lanthushållsskolor är synnerligen otillfredsställande, är dock icke enhetlig. Utöver den som statsbidragsvillkor fastställda minimilönen utgå vid flera skolor lönstillägg och extra naturaförmåner medan vid andra åter endast statsbidragsavlöning kommer i fråga.

Det förra är fallet vid en del av enskilda huvudmän ägda skolor, det senare vid bl. a. landstingsskolorna.

Det genomgående låga löneläget har såsom ovan framhållits förorsakat betydande svårigheter att rekrytera lärarpersonal. Vid vissa skolor har sålunda allvarligt övervägts att av detta skäl temporärt nedlägga driften. Skolorna kunna nämligen icke, när det gäller efterfrågan på lärarkrafter, konkurrera med andra verksamheter inom vilka lanthushållslärarinnor äro sysselsatta såsom t. ex. landstingens centrala verkstadsskolor och ambulerande yrkesundervisning, kommunala fortsättningsskolekurser o. d., ej heller med industrien, inom vilken lanthushållslärarinnor i alltmer ökad omfattning anlitas. För lanthushållsskolorna torde läget bli än mer brydsamt när löne regleringen för övningslärare träder i kraft, vilket förutsatts skola ske den 1 juli innevarande år. Lanthushållslärarinna äger nämligen behörighet till de flesta tjänster vid av denna löne reglering berörda skolformer.

Till vad ovan anförts bör läggas att underbetalningen av lanthållsskolornas lärarpersonal redan medfört en markant nedgång av antalet sökande till lanthushållningsseminarierna. På längre sikt sett finnas starka skäl befara, att den kvantitativa nedgången kommer att följas av en kvalitativ försämring av elevmaterialet.

Frågan om löne reglering för lanthushållslärarinnor kan framför allt av ovan anförda skäl icke längre förhalas. Detta är en uppfattning som delas av alla för verksamheten ansvariga myndigheter och även är utbredd inom jordbruksorganisationerna. Framhållas bör i detta sammanhang att svenska landstingsförbundets styrelse i skrivelse den 3 november 1949 hos Kungl. Maj:t hemställt om att frågan om löne reglering för berörda lärarinnor måtte upptagas om möjligt med förtur i förhållande till övriga aktuella löne regleringar, som under nuvarande förhållanden kunna företagas.

Sedan nu 1941 års lärarlönesakkunniga framlagt betänkande med förslag till löne reglering för bl. a. lärarpersonalen vid lanthushållsskolorna synas icke några vägande skäl kunna anföras emot att löne reglering för denna personal genomföres med verkan fr. o. m. den 1 juli innevarande år. De av de sakkunniga förordade lönegradsplaceringarna, för extra ämneslärarinna Cg 18, för e. o. Ce 20 och för ordinarie Ca 22 samt för rektor Ca 26, synas kunna godtagas, även om dessa lönegradsplaceringar i förhållande till den lönesättning som tillämpas för ordinarie ämneslärare i hushållsgöromål och kvinnlig slöjd såsom praktiska läroämnen vid högre kommunala skolor synas något för låga. De senare äro nämligen placerade i lönegraden Ca 22, men ha i förhållande till lanthushållslärarinnorna avsevärt kortare tjänstgöringstid per år. Härtill kommer att nämnda närmast jämförbara befattningshavare äga skolkökslärrinnekompetens, vars förvärvande i regel icke tager lika lång tid i anspråk som avläggande av lanthushållslärrinneexamen.

Med anledning av vad sålunda ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta om löne reglering för lärarpersonalen vid lanthushållsskolorna i överensstämmelse med

1941 års lärarlönesakkunnigas förslag (SOU 1949:50) att träda i kraft fr. o. m. inträdet av budgetåret 1950/51.

Stockholm den 24 januari 1950.

Sam. B. Norup.

Hj. R. Nilson

i Spånstad.

Filip Kristensson

i Osby.

Johan Ahlsten.

Gunnar Eriksson

i Näs.

Holger Adolfsson.

Ernst V. Staxäng.

Harald Johnsson

i Skoglösa.

Stig F. Hansson

i Önnarp.

Eric Nilsson

i Svalöv.

Karin Wetterström.

J. H. Johansson

i Norrfors.
